

ЕКОНОМІКА ТА УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВАМИ

УДК 005.932

Вахович І.М., д.е.н., професор, завідувач кафедри фінансів, банківської справи та страхування

Камінська І.М., к.е.н., доцент кафедри підприємництва, торгівлі та біржової діяльності

Гарасюк А.В., магістрант

Луцький національний технічний університет

**МЕТОДИЧНІ ПІДХОДИ ДО АНАЛІЗУ ФІНАНСОВИХ ПОТОКІВ У
ЛОГІСТИЧНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА**

У статті вдосконалено методичні підходи до аналізу фінансових потоків в логістичній діяльності підприємства. Визначено об'єкт, суб'єкти, мету, предмет і завдання аналізу фінансових потоків в логістичній діяльності підприємства. Запропоновано етапи аналізу фінансових потоків в логістичній діяльності підприємства. Визначено систему показників аналізу фінансових потоків в логістичній діяльності підприємства.

Ключові слова: фінансовий потік, логістична система, підприємство, фінансові потоки в логістичній діяльності підприємства, аналіз фінансових потоків в логістичній діяльності підприємства.

Vakhovitch I., Kaminska I., Harasiuk A.

**METHODICAL APPROACHES TO ANALYSIS OF FINANCIAL FLOWS OF
LOGISTIC ACTIVITY OF THE ENTERPRISE**

The methodical approaches to analysis of financial flows of logistic activity of the enterprise are improved in the article. The object, subjects, purpose, object and tasks of the analysis of financial flows of logistic activity of the enterprise are determined. The stages of the analysis of financial flows of logistic activity of the enterprise are offered. The system of indicators of the analysis of financial flows of the logistic activity of the enterprise is determined.

Keywords: financial flow, logistics system, enterprise, financial flows of the logistic activity of the enterprise, analysis of financial flows in the enterprise logistic activity of the enterprise.

Вахович И.М., Каминская И.Н., Гарасюк А.В.

**МЕТОДИЧЕСКИЕ ПОДХОДЫ К АНАЛИЗУ ФИНАНСОВЫХ ПОТОКОВ В
ЛОГИСТИЧЕСКОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ ПРЕДПРИЯТИЯ**

В статье усовершенствованы методические подходы к анализу финансовых потоков в логистической деятельности предприятия. Определены объект, субъекты, цели, предмет и задачи анализа финансовых потоков в логистической деятельности предприятия. Предложено этапы анализа финансовых потоков в логистической деятельности предприятия. Определена система показателей анализа финансовых потоков в логистической деятельности предприятия.

Ключевые слова: финансовый поток, логистическая система, предприятие, финансовые потоки в логистической деятельности предприятия, анализ финансовых потоков в логистической деятельности предприятия.

Постановка проблеми у загальному вигляді і її зв'язок з важливими науковими та практичними завданнями. Управління фінансовими потоками в логістичній діяльності є однією із управлінських функцій на підприємстві, яка безпосередньо впливає на кінцеві результати діяльності суб'єкта господарювання в цілому, адже спрямовує його виробничо-господарську діяльність на оптимізацію фінансового обслуговування товарних й інформаційних потоків, підвищення якості й ефективності їх руху. Зауважимо, що управління фінансовими потоками в логістичній діяльності підприємства базується на якісному, ґрунтовному, комплексному, своєчасному, систематичному і всебічному відповідному аналізі. Це пояснюється тим, що виявити потенційні можливості оптимізації фінансових потоків і нарощення

фінансових результатів від логістичної чи будь-якої іншої діяльності підприємства можливо лише на підставі аналізу. Таким чином, аналіз фінансових потоків в логістичній діяльності підприємства є надзвичайно вагомим інструментом прийняття господарських рішень і саме тому жоден власник і керівник підприємства не повинен ним нехтувати.

Аналіз останніх досліджень, у яких започатковано вирішення проблеми. В останнє десятиліття в економічній та фінансовій науках активно досліджуються питання сутності та змісту фінансового потоку на різних рівнях, методичні підходи до його аналізу й напрямів вдосконалення управління.

Сучасні дослідження науковців щодо фінансових потоків можна згрупувати залежно від об'єктів їх наукових пошуків. Так, підходи науковців щодо розкриття сутності фінансових потоків можна систематизувати за трьома напрямками [1]:

1-й підхід – фінансові потоки на макро- та мікрорівнях (в управлінні економічними процесами);

2-й підхід – фінансові потоки на мікрорівні (в управлінні фінансами підприємств);

3-й підхід – фінансові потоки в макро- та мікрологістичних системах (в управлінні логістичними системами).

Дослідженню проблематики управління фінансовими потоками підприємства в сучасних умовах ринкової економіки, приділяється значна увага як вітчизняними так і іноземними науковцями, оскільки сьогодні суб'єкти господарювання вимушені самостійно віднаходити джерела формування своїх фінансових ресурсів, забезпечувати ефективність їх використання з метою максимізації фінансового результату. Разом з тим, питання управління фінансовими потоками в логістичній системі підприємства недостатньо висвітлені.

Окремі теоретичні засади дослідження фінансових потоків в логістичній діяльності підприємства досліджено такими вченими: Г.Азаренкова, Г.Баранець, О.Бондаренко, Ю.Волинчук, І.Голофаєва, А.Гордієнко, К.Дерюгіна, О.Єрмошкіна, І.Квятковська, В.Концева, А.Кравцова, І.Кривов'язюк, Є.Крикавський, Ю.Ланков, В.Лукінський, Л.Мороз, В.Сергєєв та іншими. Проте, меншої уваги науковці приділяють дослідженню методичних підходів до аналізу фінансових потоків в логістичній діяльності підприємства та не існує єдиного комплексного методичного інструментарію здійснення такого виду аналізу. Окремі напрацювання в даному напрямі висвітлюють такі науковці, як О.Бондаренко, Ю.Волинчук, Д.Новіков, В.Сергєєв, С.Чекмарьова та інші. Таким чином, доцільним вбачається подальша розробка, узагальнення існуючих та вдосконалення методичних засад аналізу фінансових потоків в логістичній діяльності підприємства.

Цілі статті. Основні цілі статті полягають в комплексному і системному дослідженні методичних підходів до аналізу фінансових потоків в логістичній діяльності підприємства та їх удосконаленні.

Виклад основного матеріалу дослідження з повним обґрунтуванням отриманих наукових результатів. Базуючись на дослідженнях науковців [1; 2; 3; 4, с. 34; 5, с. 356; 6, с. 159; 7, с. 249; 8; 9, с. 122; 10, с. 113; 11, с. 110; 12, с. 205–206; 13, с. 67; 14, с. 156; 15, с. 102–106; 16, с. 10; 17, с. 81; 18, с. 5; 19, с. 925; 20, с. 9; 21, с. 20], поглиблюючи їх та удосконалюючи, вважаємо, що *фінансові потоки в логістичній діяльності підприємства* – це цілеспрямований рух фінансових ресурсів за сферами закупівлі, виробництва, складування, транспортування і збуту, пов'язаний з формуванням у певному часовому періоді товарно-матеріальних, інформаційних та інших потоків як в межах логістичної системи так і за її межами.

На нашу думку, *аналіз фінансових потоків в логістичній діяльності підприємства* – це комплексне аналітичне дослідження забезпеченості логістичної системи фінансовими ресурсами, оптимальності й ефективності їх формування, розміщення, розподілу та використання, а також напрямів і швидкості їх руху під час здійснення виробничо-господарської діяльності суб'єкта господарювання.

Об'єктом аналізу фінансових потоків в логістичній діяльності підприємства є

фінансові потоки в логістичній системі суб'єкта господарювання, їх параметри, що визначають величину, структуру та особливості трансформації.

Суб'єктами аналізу фінансових потоків в логістичній діяльності підприємства (користувачами результатами аналізу) є власники та керівництво суб'єкта господарювання.

Основною метою аналізу фінансових потоків в логістичній діяльності підприємства є надання логічної, чіткої, об'єктивної, достовірної й своєчасної інформації щодо поточної ситуації, проблем і недоліків у напрямі управління фінансовими ресурсами в логістичній системі підприємства, здійснення виробничо-господарської діяльності підприємства, а також виявлення шляхів подолання проблемних моментів та формування бази для розробки обґрунтованих рішень щодо оптимізації таких потоків та поліпшення фінансових результатів діяльності суб'єкта господарювання.

Предметом аналізу фінансових потоків в логістичній діяльності підприємства є аналітичне дослідження обсягів, напрямів, швидкості, динаміки руху потоків фінансових ресурсів, ефективності їх розподілу, розміщення та використання у логістичній системі суб'єкта господарювання у конкретному періоді.

Основними завданнями аналізу фінансових потоків в логістичній діяльності підприємства є:

- дослідження динаміки, стану та ефективності використання фінансових ресурсів підприємства, як елементів фінансового потоку;
- встановлення місця виникнення логістичних витрат, їх обсягів та динаміки;
- з'ясування забезпеченості підприємства запасами, оптимальності їх формування і використання;
- виявлення структури фінансових потоків в логістичній діяльності підприємства;
- дослідження джерел формування фінансових потоків в логістичній діяльності підприємства;
- з'ясування факторів впливу на фінансові потоки в логістичній діяльності підприємства;
- дослідження ліквідності фінансових потоків в логістичній діяльності підприємства;
- з'ясування рівня витрат на збут;
- дослідження віддачі та рентабельності фінансових потоків в логістичній діяльності підприємства;
- дослідження достатності фінансових потоків в логістичній діяльності підприємства та їх впливу на загальний фінансовий стан підприємства.

Перелічені завдання визначають те, що аналіз фінансових потоків в логістичній діяльності підприємства є важливим інструментом з'ясування поточної ситуації та шляхів її поліпшення в майбутньому.

Інформаційною основою такого аналізу є річна і періодична бухгалтерська звітність, а також внутрішня звітність підприємства.

Аналіз фінансових потоків в логістичній діяльності підприємства, вважаємо, повинен відповідати сукупності таких вимог: 1) об'єктивність; 2) своєчасність; 3) чіткість; 4) простота; 5) зрозумілість результатів; 6) прозорість; 7) якість результатів. Лише дотримання усіх цих вимог зробить аналіз фінансових потоків в логістичній діяльності підприємства реальним інструментом управління такими потоковими процесами.

Критеріями ефективності управління фінансовими потоками в логістичній системі підприємства, на нашу думку, тобто кількісними характеристиками такого процесу є:

- обсяги вхідного і вихідного фінансового потоку в логістичній системі підприємства;
- достатність чистого фінансового потоку в логістичній системі підприємства;
- ліквідність фінансового потоку в логістичній системі підприємства та

платоспроможність суб'єкта господарювання;

–раціональність використання фінансових ресурсів як елементів фінансового потоку;

–самостійність формування фінансових ресурсів у логістичній системі підприємства як елементів фінансового потоку;

–скорочення фінансово-експлуатаційного циклу.

Як уже зазначалось, відсутня єдина і комплексна методика проведення аналізу фінансових потоків в логістичній діяльності підприємства. Пропонуємо аналіз фінансових потоків в логістичній діяльності підприємства здійснювати за такими етапами (рис. 1):

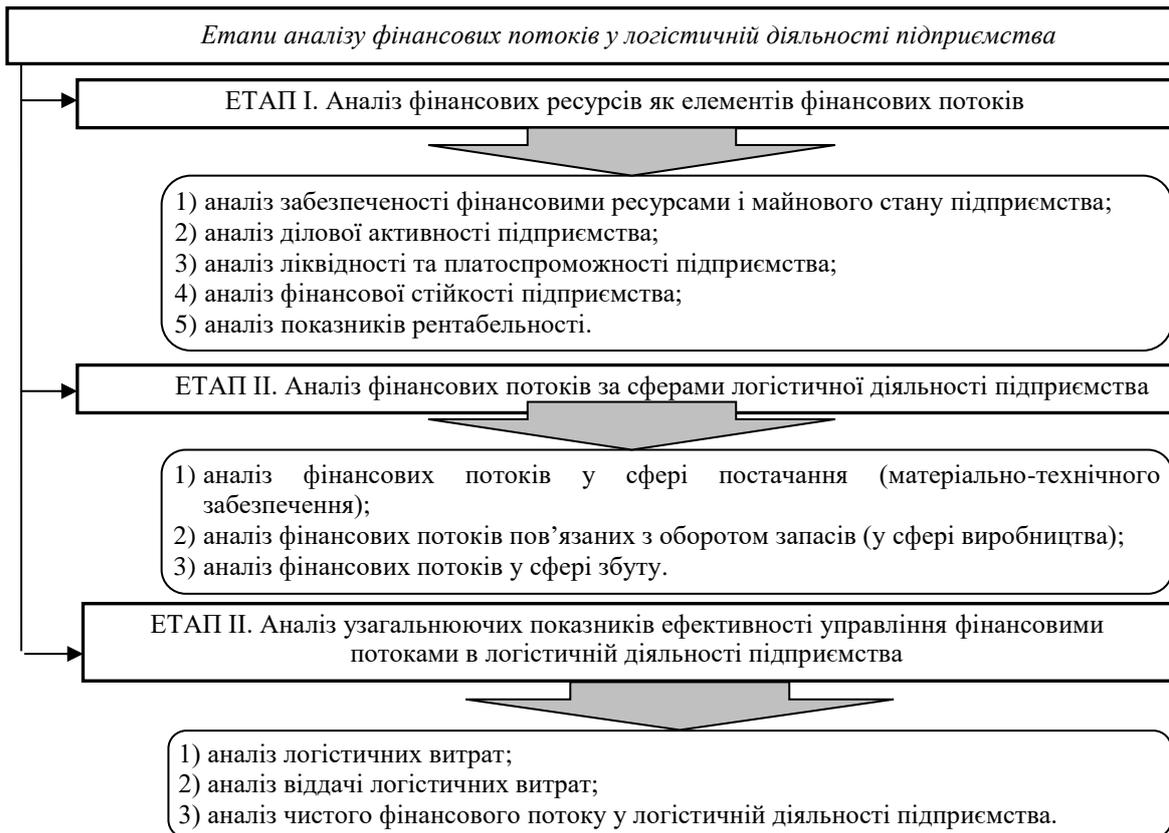

Рис. 1. Етапи аналізу фінансових потоків в логістичній діяльності підприємства

етап I – аналіз фінансових ресурсів підприємства як елементів фінансових потоків у логістичній системі підприємства;

етап II – аналіз фінансових потоків за різними сферами логістичної діяльності:

1) аналіз фінансових потоків у сфері постачання, тобто на вході в логістичну систему підприємства;

2) аналіз фінансових потоків пов'язаних з оборотом запасів, тобто у процесі виробництва;

3) аналіз фінансових потоків у сфері збуту, тобто на виході логістичної системи підприємства;

етап III – аналіз узагальнюючих показників ефективності управління фінансовими потоками у логістичній діяльності підприємства.

Найважливішим моментом в аналізі фінансових потоків в логістичній діяльності підприємства є обґрунтований вибір системи показників.

Щодо першого етапу, запропонованої нами методики, – аналіз фінансових ресурсів

підприємства як елементів фінансових потоків у логістичній системі підприємства, то в фінансовому менеджменті, основним чином, пропонують його проводити із застосуванням показників фінансового стану, що усебічно висвітлюють забезпеченість, ефективність формування і використання фінансових ресурсів, а саме – показники майнового стану, ділової активності, фінансової стійкості, ліквідності й платоспроможності, рентабельності.

Що стосується показників, використовуваних для аналізу фінансових потоків за різними сферами логістичної діяльності, то запропонований нами їх набір наведено у таблиці 1.

Таблиця 1.

Основні показники аналізу фінансових потоків в логістичній діяльності підприємства

Групи показників	Показники
1. Показники аналізу фінансових потоків підприємства у сфері постачання	1.1. Вихідний фінансовий закупівельний потік, грн.
	1.2. Вихідний фінансовий закупівельний потік за постачальниками групи «А», грн.
	1.3. Вихідний фінансовий закупівельний потік за постачальниками групи «В», грн.
	1.4. Вихідний фінансовий закупівельний потік за постачальниками групи «С», грн.
	1.5. Частка вихідного фінансового закупівельного потоку за постачальниками групи «А», %
	1.6. Частка вихідного фінансового закупівельного потоку за постачальниками групи «В», %
	1.7. Частка вихідного фінансового закупівельного потоку за постачальниками групи «В», %
2. Показники аналізу фінансових потоків підприємства у сфері виробництва, пов'язаних з оборотом запасів	2.1. Коефіцієнт оборотності запасів, обертів
	2.2. Коефіцієнт завантаженості запасів
	2.3. Тривалість одного обороту запасів, днів
	2.4. Коефіцієнт оборотності виробничих запасів, обертів
	2.5. Коефіцієнт завантаженості виробничих запасів
	2.6. Тривалість одного обороту виробничих запасів, днів
	2.7. Коефіцієнт оборотності готової продукції, обертів
	2.8. Коефіцієнт завантаженості готової продукції
	2.9. Тривалість одного обороту готової продукції, днів
	2.10. Коефіцієнт оборотності незавершеного виробництва, обертів
	2.11. Коефіцієнт завантаженості незавершеного виробництва
	2.12. Тривалість одного обороту незавершеного виробництва, днів
	2.13. Тривалість логістичного циклу
	2.14. Питома вага запасів на одну грошову одиницю реалізованої продукції
	2.15. Питома вага виробничих запасів у сфері обігу на одну грошову одиницю реалізованої продукції
3. Показники аналізу фінансових потоків підприємства у сфері збуту	3.1. Витрати на збут, грн.
	3.2. Вхідний фінансовий потік від реалізації продукції, грн.
	3.3. Співвідношення витрат на збут до 1 грн реалізованої продукції, грн./грн.
	3.4. Співвідношення витрат на збут до 1 грн собівартості реалізованої продукції, грн./грн.
	3.5. Віддача витрат на збут, грн./грн.
	3.6. Співвідношення темпів росту витрат на збут і темпів росту собівартості реалізованої продукції
	3.7. Співвідношення темпів росту витрат на збут і темпів росту обсягів реалізованої продукції
4. Узагальнюючі показники ефективності управління фінансовими потоками у логістичній діяльності підприємства	4.1. Сума логістичних витрат у інших операційних витратах, грн.
	4.2. Питома вага логістичних витрат у інших операційних витратах, %
	4.3. Частка логістичних витрат у вихідному фінансовому потоці від операційної діяльності підприємства, %
	4.4. Логістичні витрати на 1 грн реалізованої продукції, грн./грн.
	4.5. Віддача логістичних витрат, грн./грн.
	4.6. Чистий фінансовий потік у логістичній діяльності підприємства, грн.
	4.7. Співвідношення вхідного і вихідного фінансових потоків у логістичній діяльності підприємства, грн./грн.

В результаті аналізу фінансових потоків в логістичній системі підприємства виявляються такі можливості:

- зниження залежності організації від зовнішніх джерел фінансування;
- збалансування вхідних і вихідних фінансових потоків у логістичній діяльності підприємства;
- резерви нарощення чистого фінансового потоку в логістичній системі;

–нарощення фінансових потоків за окремими логістичними процесами і напрямками діяльності підприємства.

Висновки. Отже, підсумовуючи зауважимо, що проведення аналізу фінансових потоків в логістичній діяльності підприємства є визначальною та необхідною умовою результативного функціонування як логістичної системи підприємства, зокрема, так і підприємства в цілому. Результати такого аналізу є базою для прийняття найбільш доцільних, об'єктивно необхідних, раціональних, оптимальних і дієвих управлінських рішень.

Список використаних джерел:

1. Бондаренко О. С. Розвиток фінансів підприємств в умовах логістизації економіки : дис. ... доктор. екон. наук : 08.00.08 – гроші, фінанси і кредит [Електронний ресурс] / О. С. Бондаренко ; Київський національний торговельно-економічний університет. – Київ, 2017. – Режим доступу : <https://www.knteu.kiev.ua/file/Mg==/15e6f75f1162476db3c844d55091d6e8.pdf>.
2. Баранець Г. В. Управління матеріальними та фінансовими потоками підприємства на основі логістичного підходу : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук : спец. 08.00.04 «Економіка та управління підприємствами» / Ганна Валеріївна Баранець. – Донецьк, 2007. – 22 с.
3. Сумець О. М. Логістика: теорія, ситуації, практичні завдання [Електронний ресурс] / О. М. Сумець, О. Б. Білоцерківський, І. П. Голофаєва. – Режим доступу : <https://pidruchniki.com/72708/logistika/logistika>.
4. Мельникова К. В. Фінансові потоки в логістичних системах : конспект лекцій / К. В. Мельникова. – Харків : ХНЕУ, 2008. – 84 с.
5. Мороз Л. І. Моделювання матеріально-фінансових потоків внутрішньовиробничих логістичних систем з регенерацією / Л. І. Мороз // Вісник Нац. ун-ту «Львівська політехніка» : «Проблеми економіки та управління». – Львів : НУ ЛП. – 2009. – №640. – С. 355–361.
6. Волинчук Ю. В. Логістичний підхід до управління фінансовими потоками підприємств / Ю.В. Волинчук, В. І. Іщук // Економічні науки : зб. наук. пр. – Вип. 8 (29). – Ч. 2. – 2011. – С. 155–165.
7. Голофаєва І. П. Фінансові потоки в логістичній діяльності підприємства [Електронний ресурс] / І. П. Голофаєва // Бізнес Інформ. – 2013. – № 8. – С. 248–252. – Режим доступу : http://nbuv.gov.ua/UJRN/binf_2013_8_43.
8. Яблоков І. В. Фінансові потоки в транспортній логістиці [Електронний ресурс] / І. В. Яблоков. – Режим доступу : http://chtei-knteu.cv.ua/herald_en/content/download/archive/2011/v2/NV-2011-V2_50.pdf.
9. Докієнко Л. М. Фінансові потоки в логістичній діяльності підприємства [Електронний ресурс] / Л. М. Докієнко // Економічний вісник НГУ. – 2012. – №3. – С. 121–126. – Режим доступу : http://ev.nmu.org.ua/docs/2012/3/EV20123_121-126.pdf.
10. Клювак О. В. Сутність фінансових потоків підприємства в аспекті логістики [Електронний ресурс] / О. В. Клювак // Соціально-економічні проблеми сучасного періоду України. – 2015. – Випуск 2 (112). – С. 113–118. – Режим доступу : [http://ird.gov.ua/sep/sep20152\(112\)/sep20152\(112\)_113_KlyuvakOV.pdf](http://ird.gov.ua/sep/sep20152(112)/sep20152(112)_113_KlyuvakOV.pdf).
11. Логістика : навчальний посібник / Тридід О. М., Азаренкова Г. М., Мішина С. В., Борисенко І. І. – К. : Знання, 2008. – 566 с.
12. Фролова Л. В. Логістичне управління підприємством; теоретико-методологічні аспекти : монографія / Л. В. Фролова – Донецьк : ДонДУЕТ ім. Туган-Барановського, 2004. – 162 с.
13. Азаренкова Г. М. Фінансові ресурси та фінансові потоки (теоретичний аналіз) : монографія / Г. М. Азаренкова. – Харків : ПП Яковлева, 2003. – 103 с.
14. Єрмошкіна О. В. Управління фінансовими потоками промислових підприємств: теорія, практика, перспективи : монографія / О. В. Єрмошкіна. – Донецьк : Національний гірничий університет, 2009. – 479 с.
15. Кравцова А. М. Фінансові ресурси підприємств: механізм формування та використання : монографія / А. М. Кравцова. – Вінниця : Балюк І.Б., 2010. – 220 с.
16. Сваталова Ю. С. Финансовая логистика в управлении холдингами: автореф. дис. ... канд. екон. наук : спец. 08.00.05 «Экономика и управление народным хозяйством (логистика)» ; 08.00.10 «Финансы, денежное обращение и кредит» / Юлия Сергеевна Сваталова. – Москва, 2012. – 25 с.
17. Новиков А. М. Методология научного исследования [Текст] / А. М. Новиков, Д. А. Новиков. – М. : Либроком. – 280 с.
18. Дерюгина Е. Ю. Развитие моделей и методов управления материальными и финансовыми потоками логистической системы с учетом их взаимосвязи и взаимодействия : автореф. дис. ... канд. екон. наук : спец. 08.00.05 «Экономика и управление народным хозяйством: логистика» / Елена Юрьевна Дерюгина – Санкт-Петербург, 2005. – 18 с.
19. Корпоративная логистика. 300 ответов на вопросы профессионалов / Под общ. и научн. ред. проф. В. И. Сергеева. – М. : ИНФРА-М, 2005. – 976 с.
20. Модели и методы теории логистики : Учебное пособие. 2-е изд. / под ред. В. С. Лукинскогo. – СПб. : Питер, 2007. – 448 с.